

27.12.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**27 Aralık 2023
Çarşamba**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

27 Aralık 2023 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

— Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde ve Hizmet Dallarında Sağlık Hizmetlerinin Etkili ve Verimli Bir Şekilde Yürütülebilmesi Amacıyla Sözleşmeli Sağlık Personeli İstihdam Edilecek Hizmet Birimlerinin, 2024 Yılında Uygulanmak Üzere Tespit Edilmesi Hakkında Karar (Karar: 2023/557)

— Bazı Anlaşmaların Yürürlüğe Girdiği Tarihlerin Tespit Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7980)

— 6550 Sayılı Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanunun Geçici 1 inci Maddesi Kapsamında Sağlanan İndirim ve İstisnaların Uygulama Süresinin 31/12/2028 Tarihine Kadar Uzatılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7981)

— Osmaniye İlinde Bulunan ve Ekli Haritada Sınırları Gösterilen Alanın Sumbas Sanayi Alanı Olarak Belirlenmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7982)

YÖNETMELİKLER

— İflâs İdare Memurluğu Yönetmeliği

— Tehlikeli Madde Güvenlik Danışmanlığı ve Tehlikeli Mal Taşımacılığı Sürücü Eğitimi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği

— Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü ARFF Memuru Pozisyonuna Atanacak Adayların Seçme Sınavlarına İlişkin Yönetmelik

TEBLİĞLER

— Avrupa Birliği Menşeli Bazı Tarım Ürünleri İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

— 4646 Sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun (Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ve Doğal Gaz Piyasası Hakkında Kanun) 9 uncu Maddesi Uyarınca 2024 Yılında Uygulanacak İdari Para Cezaları Hakkında Tebliğ

— 5015 Sayılı Petrol Piyasası Kanununun 19 uncu Maddesi Uyarınca 2024 Yılında Uygulanacak İdari Para Cezaları Hakkında Tebliğ

— 5307 Sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 16 ncı Maddesi Uyarınca 2024 Yılında Uygulanacak İdari Para Cezaları Hakkında Tebliğ

— 6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 16 ncı Maddesi Uyarınca 2024 Yılında Uygulanacak İdari Para Cezaları Hakkında Tebliğ

KURUL KARARI

— Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 21/12/2023 Tarihli ve 12271 Sayılı Kararı

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 11/10/2023 Tarihli ve E: 2021/110, K: 2023/175 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 21/12/2023 Tarihli ve 2023/99744 Başvuru Numaralı Kararı

Hububatta üretim artışı 2024'te de devam edecek

Dünyada hububat üretimi ve ticareti tartışmaları, savaşlar ve çatışmaların gölgesinde devam ederken, 2023'ü rekorla kapatmayı hedefleyen sektör temsilcileri, üretimdeki artışın gelecek yıl da sürmesini bekliyor.

Hububat sektörü temsilcileri 2024 yılına ilişkin öngörülerini paylaştı. Türkiye Un Sanayicileri Federasyonu Yönetim Kurulu Başkanı Haluk Tezcan, bu yıl global ölçekte yaşanan mali krizler, iklim değişikliği, doğal afetler ve savaşlardan kaynaklı sıkıntıların gelecek yıl da sektör için risk oluşturduğunu söyledi. Dünyada nüfusa paralel buğday üretiminin de arttığına işaret eden Tezcan, yıllık küresel tahıl üretiminin 2 milyar tonu aştığını bildirdi.

Tezcan, 10'ar yıllık periyotlarda yaklaşık 100'er bin ton artış yaşandığı bilgisini vererek, nüfus arttıkça üretim ve tüketimin de artış göstereceğini dile getirdi.

"Hububat rekoltemiz bu yıl rekor kıracak"

Buna karşın, son 3 yıldır üretimin tüketimin gerisinde kalmasının endişe uyandırdığına dikkati çeken Tezcan, "Dünyadaki üretici ülkeler üretimlerini artırıyor. Bu sezon ülkemizde hububat üretimi arttı. 2024 sezonunda da artış eğiliminin devam edeceğini beklemekteyiz" dedi.

Türkiye'de un tüketiminin yıllık 13 milyon ton civarında devam ettiği bilgisini veren Tezcan, "Dünya un ihracatının yaklaşık yüzde 30'unu Türkiye gerçekleştiriyor. Sektör, ihracatı artırmakta zorlanıyor. Son 5 yıldır aşağı eğilimde devam eden ihracat, bu

sezon tekrar 3 milyon tonun üzerine çıktı ve gelecek sezon için 4 milyon bandının zorlanmasını bekliyoruz" dedi.

Ulusal Hububat Konseyi (UHK) Yönetim Kurulu Başkanı Özkan Taşpınar da geçen üretim sezonunda yağışların rekolteye olumlu etkilerinin olduğunu söyledi.

Taşpınar, "Rekoltenin buğdayda 21,8 milyon ton, arpada 9 milyon ton, mısırdan 9 milyon ton, çeltikte 900 bin ton, yulafta 410 bin ton, çavdarda 300 bin ton ve tritikalede 335 bin ton civarında gerçekleşeceği, böylece toplam hububat rekoltemizin 41,7 milyon tonla bu yıl tarihi bir rekor kıracağı görülüyor. Yapılan düzenlemeler ve üreticilerin yönlendirilmesiyle gelecek yıl da üretimimizin artacağını düşünüyoruz" değerlendirmesinde bulundu.

Bu sezon Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) tarafından alımı yapılan hububatta fiyatların üreticiyi memnun ettiğini dile getiren Taşpınar, TMO'nun sezonu iyi değerlendirdiğini, piyasaları düzenleme, stok ve dış ticaret dengesini başarılı yönettiğini anlattı.

Taşpınar, hububat başta olmak üzere birçok ürünlerdeki rekolte artışının, nitelikli depolamanın önemini ortaya çıkardığına işaret ederek, lisanslı depoculukta yatırım kapasitesinin 22 milyon tona, fiili kapasitenin 10 milyon tonun üzerine çıkmasının önemli bir gelişme olduğunu vurguladı.

Et ve Süt Kurumu açıkladı: Kırmızı et fiyatlarına müdahale hamlesi

Et ve Süt Kurumu, son dönemde aşırı artış gösteren kırmızı et fiyatlarına müdahale amacıyla sığır satışı yapılacağını açıkladı.

Son dönemde yüksek artış gösteren et fiyatları için Et ve Süt Kurumu (ESK), devreye girdi.

Kurumdan yapılan açıklamada, kırmızı et piyasalarını dengeleme ve düzenleme görevi kapsamında, sığır satışı yapılacağını açıkladı.

Açıklamada şöyle denildi:

"Kırmızı et endüstrisi alanında (şarküteri üretimi yapan) faaliyet gösteren firmalara, etçi ve kombine ırklardan ortalama 700 kg canlı ağırlığında kesimlik sığır satışı yapılacaktır.

Kesimlik büyükbaş hayvanların teslimatı Derince-Bandırma Limanı'nda yapılacak olup, teslimattan itibaren üç gün içerisinde, Kurumumuz personeli gözetiminde kesimler gerçekleştirilecektir.

Başvurular 27.12.2023 ile 08.01.2024 tarihleri arasında saat 15.00'a kadar Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğüne (Genel Evrak Arşiv Şube Müdürlüğü 11. Kat A BLOK) yapılacaktır.

Canlı kesimlik büyükbaş hayvanlardan elde edilecek karkasların (sakatat, deri ve yan ürünler dâhil) satış fiyatı 130,00 TL/Canlı Kg + KDV'dir.

27.12.2023

Kurumumuza ilk defa canlı kesimlik büyükbaş hayvanlardan elde edilecek karkas (sakatat, deri ve yan ürünler dâhil) satın alma başvurusunda bulunan firmalar, satış usul ve esaslarında belirtilen tüm evrakları eksiksiz ve imzalı bir şekilde teslim edecektir.

Kurumumuzdan daha önce canlı kesimlik büyükbaş hayvanlardan elde edilecek karkas satın alan firmaların ise hâlihazırdaki evrakları incelenecek olup, dilekçe ile başvuruda bulunmaları yeterli olacaktır."

Gıdaya erişimde tehlike çanları

Buğday Derneği'nin raporunda "Enflasyon gıdaya erişimi ve sağlıklı beslenme sorunlarını daha da derinleştiriyor" görüşü dile getirildi. Raporda, "İş işten geçmeden yeni üretim yöntemleri hayata geçirilmeli" uyarısı yapıldı.

Raporda sentetik gübrelerin toprağı fakirleştirdiğı, biyolojik çeşitlilik kaybına yol açtığı vurgulandı. (Fotoğraf: Buğday Derneğı)

Ekonomi Servisi

Buğday Derneğı'nin yayımladığı Gıda Krizi Raporu'nda dizginlenemeyen tüketim çılgınlığının sonucu olan iklim krizi, gıda üretimini ve gıdaya adil erişimi her geçen gün daha da güçleştirdiğı belirtildi.

Raporda "Topraklar fakirleşiyor, su azalıyor, atalık tohumlar ve biyolojik çeşitlilik geri dönüşü olmayacak şekilde tahrip oluyor. Savaşlar ve iklim krizi, gıda krizinin sadece buzdağının su yüzeyinde olan kısmının fark edilmesini sağladı. Yoksullar geçmişten beri gıdaya erişmekte ciddi sorunlar yaşıyor ve sayıları da her geçen gün artıyor. Bunun tek bir nedeni var: Bencil yaşam tarzını besleyen üretim ve tüketim yöntemleri. Halihazırda uygulanan yöntemler ise krizi derinleştirmekten başka bir işe yaramıyor" tespitlerine yer verildi. Dünyada gün geçtikçe daha fazla insanın yeterli beslenme ihtiyacını karşılama sorunu yaşadığına dikkat çekilen raporda, "Ülkemizde yaşanan gıda enflasyonu gıdaya erişim ve sağlıklı beslenme sorunlarını daha da derinleştiriyor. TMOBB verilerine göre, ülkemizde yaşayanların yüzde 22'si dengeli ve yeterli beslenemiyor, yüzde 8,5'u ise açlık sınırında yaşıyor" tespitine yer verildi. Raporda gıda krizinin dört temel nedeni şöyle anlatıldı:

Gıda paylaşımındaki adaletsizlik. Ortalama et tüketimi ABD’li bir kişi için 124 kilo, Türkiyeli için 40 kilo, bir Nijeryalı için 10 kilo civarında.

Gıda israfı. Türkiye’de yıllık 128 milyon ton bitkisel üretim (sebze, meyve, tahıl vb.) yapılıyor ve her yıl 19 milyon ton gıda çöpe gidiyor.

Gıda olarak sunulan ürünlerin besleyici özelliğini yitirmiş olması. Tarımda kullanılan kimyasallar yiyeceklerdeki besleyicilik özelliğini geri plana iterken yetersiz beslenme kaynaklı sağlık sorunlarına neden oluyor.

Savaşlar, çatışmalar, iklim değişikliği, salgın hastalıklar ve yanlış politikalar sonucu yaşanan üretim kayıpları da eklenince çözüm güçleşiyor. Türkiye’de bu nedenlere gıda enflasyonundaki artış sonucunda alım gücünün düşmesi de ekleniyor.

GIDAYA ERİŞİM MÜMKÜN

"İş işten geçmeden sağlıklı ve adil gıdaya üretim, tedarik ve tüketim yöntemlerini hayata geçirmemiz gerekiyor. Gıda krizinin çözümü de böyle bir dönüşüme doğru adım atmakla mümkün" denilen raporda, çözüm önerileri şöyle sıralandı:

Rekabet şansı düşük küçük çiftçilerin refahını esas alan, üretimden pazarlamaya kadar her alanda üreticilerin örgütlenmesi,

Suyun verimli kullanılması, az su isteyen bitkilere yönelinmesi, damlama sulamanın ve yağmur hasadının yaygınlaşması, toprağın su tutuma kapasitesini artıracak yöntemlerin hayata geçirilmesi,

Pestisit, sentetik gübre ve monokültür gibi toprakları tarım yapılamaz noktaya getiren uygulamaların terk edilerek çeşitliliğin ve sağlıklı ekosistemlerin devamlılığının benimsenmesi,

Tüketim kültürünün sorgulanması, doğanın sınırsız bir kaynak olarak görülmekten vazgeçilmesi, besleyici değerlerin ön plana çıkarılmasına yönelik adımlar dönüşümün kilometre taşlarını oluşturabilir.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, Özbekistan ile ticaret hedefini açıkladı

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, Özbekistan ile ikili ticaretin 3 buçuk milyar dolara ulaşmış durumda olduğunu belirterek, “Hedefimiz Cumhurbaşkanlarımız tarafından belirlenmiş durumda, 5 milyar dolar. İnşallah Kuchkarov ile birlikte iş dünyasının desteği ile bu hedefe en yakında zamanda ulaşıp yeni hedefler belirleyeceğiz” dedi.

Özbekistan heyetinin Türkiye ziyareti kapsamında, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz ve Özbekistan Başbakan Yardımcısı ve Ekonomi ve Maliye Bakanı Jamshid Kuchkarov başkanlığında Türkiye-Özbekistan Yuvarlak Masa toplantısı düzenlendi. Toplantı, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, Ticaret Bakan Yardımcısı Mustafa Tuzcu, Özbekistan Başbakan Yardımcısı Kuchkarov’un yanı sıra Özbekistan Yoksulluğu Düşürme ve İstihdam Bakanı Behzod Musaev, Özbekistan Sağlık Bakanı Amrillo Inoyatov, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıkılıoğlu, DEİK Başkanı Nail Olpak, Özbekistan Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Davron Vahabov ve iş adamlarının katılımıyla TOBB’da yapıldı. Toplantıda, iş dünyasının görüş ve önerileri dinlendi. Toplantının ardından Yılmaz, Hisarcıkılıoğlu ve Kuchkarov, Türkiye-Özbekistan İş Forumu’na katılarak açılış konuşması yaptı.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, Türkiye’nin ekonomik büyümesini sürdürdüğünü ifade ederek, “Son göstergeler de Türkiye ekonomisinin gücünün ve güvenilirliğinin en belirgin işaretleridir. Türkiye ekonomisi son 20 yılda yıllık ortalama yüzde 5,4 oranında büyümüştür. Aynı dönemde dünyanın yıllık ortalama 3,6 büyüdüğünü düşünürseniz bu performansın ne kadar önemli olduğunu görürsünüz. 20 yıl boyunca

her yıl her yıl 1,8 oranında dünya performansının üzerinde büyümüş durumdayız. 2023 yılının ilk 9 ayında da yüzde 4,7'lik bir büyümemiz söz konusu" dedi.

Uluslararası tahminlere göre yıl sonunda 1 trilyon doları aşan bir ekonomik büyümeye ulaşmış olacaklarını aktaran Yılmaz, "Bizim Orta Vadeli Program'daki tahminimiz, 1 trilyon 70 milyar dolara yakındı. Bunun da üzerinde bir gerçekleşme olacak. Bugünden geçmişe dönük 12 ay gittiğimizde 1 trilyon 70 milyar doları geçmiş durumdayız. 1.1 trilyon dolara yakın bir seviyede bu yıl ekonomik büyüklüğümüzü gerçekleştirmiş olacağız. Bu bizi dünyada nominal dolar bazında 17. büyük ekonomi yapıyor. Satın Alma Gücü Paritesine göre durumumuz daha da iyi. Bu pariteyle Türkiye ekonomisi dünyanın 11. büyük ekonomisi konumunda" diye konuştu.

Yılmaz, temel öncelik olarak enflasyonu belirlemiş durumda olduklarının altını çizerek, "Enflasyonu düşürmek için, tek haneli rakamlara tekrar indirmek için gayret sarf ediyoruz. Gelecek yılın ortalarında itibaren izlediğimiz politikaların neticesini göreceğiz. Belirgin bir şekilde yıllık bazda düşüş gerçekleşecek. Aylık bazda düşüşler başladı. Enflasyon bir ivme kaybı içinde. Yıllık bazda düşüşü gelecek yılın ortalarından itibaren belirgin bir şekilde göreceğiz. Tek haneli rakama da inşallah 2026'da ekonomimiz ulaşmış olacak" ifadelerini kullandı.

Türkiye'nin, Özbekistan'ın en fazla ihracat yaptığı ülkeler arasında üçüncü, ithalatında ise beşinci sırada olduğunu hatırlatan Yılmaz, "Bu sıraları daha üst seviyelere inşallah özel sektörümüzün gayretiyle taşıyacağız. Bir taraftan fiyat istikrarını sağlamaya dönük enflasyonla mücadele ederken diğer taraftan yatırım, ihracatı, istihdamı, üretimi desteklemeye devam ediyoruz. Tüketim ağırlıklı bir büyüme yapısından yatırım, ihracat ağırlıklı bir büyüme kompozisyonuna doğru ekonomik politikalarımızı yeniden şekillendirmiş durumdayız. Bu çerçevede de ihracatçılarımıza ve yatırımcılarımıza her türlü desteği vermek için hazır olduğumuzu ifade etmek istiyorum. Özellikle katma değeri artıran ihracat imkanı getiren yatırımlar bizim için çok kıymetli" değerlendirmesini yaptı.

Özbekistan ile ikili ticaretin 3 buçuk milyar dolara ulaşmış durumda olduğunu söyleyen Yılmaz, "Yatırımlarımıza baktığımızda bir buçuk milyar dolar tutarında Özbekistan'da yatırımımız var. Bin 700'ün üzerinde firmamız Özbekistan'ın çok farklı bölgelerinde faaliyetlerini sürdürüyorlar. Ancak bunlar yetmez. Daha fazla firmaların karşılıklı yatırım yapması lazım. Özbekistan sadece 35 milyonluk bir pazar olarak görülmemeli. Bir taraftan da Gümrük Birliği var. Çok geniş bir coğrafyada çok stratejik bir konumda. Özbekistan'a yatırım yapanlar çok daha büyük bir pazara mal satma imkanına kavuşmuş oluyorlar. Aynı şey Türkiye için de geçerli. Türkiye sadece 86 milyona ulaşan bir iç pazara sahip değil, AB ile Gümrük Birliği olan, birçok ilişkileri olan, ikili serbest ticaret anlaşmaları olan bir ülke. Türkiye'ye yatırım yapan Özbek firmalar da çok daha büyük pazara erişme fırsatına sahipler. Hedefimiz Cumhurbaşkanlarımız tarafından belirlenmiş durumda 5 milyar dolar. İnşallah

Kuchkarov ile birlikte iş dünyasının desteği ile bu hedefe en yakında zamanda ulaşip yeni hedefler belirleyeceğiz” dedi.

Temmuz ayında yürürlüğe giren Tercihli Ticaret Anlaşması’nın 5 milyar dolarlık hedef için önemli olduğunu söylediği bir adım olduğunu kaydeden Yılmaz, “Etkilerini hep birlikte göreceğiz. Ama ürün sayısı yeterli değil. Kurumlarımız her geçen yıl inşallah yeni ürünler ilave ederek çok daha geniş çerçeveli bir anlaşmaya bunu ulaştıracaklar” ifadelerine yer verdi.

Türk müteahhitlerin Özbekistan’da önemli olduğunu söylediği işler yaptığını dile getiren Yılmaz, “262 proje üstlenmiş durumdalar. Bunların toplam büyüklüğü yaklaşık 7 milyar dolara ulaşmış durumda. Bu da her geçen yıl artan büyüyen bir faaliyet. Bu dönemin gelecekte daha da artacağına inanıyorum. Şevket Mirziyoyev’in reformları ile Özbekistan adeta bir şantiyeye dönmüş durumda. Hangi şehre giderseniz gidin, Taşkent’ten Buhara’ya Özbekistan’ın her tarafı, altyapı üstyapı projeleri ile bir şantiye noktasında. Bundan da müteahhitlerimizin gelecek dönemde pay almasını bekliyoruz. İş birliğimiz kazan-kazan ilkesine dayalı” diye konuştu.

TOBB Başkanı Hisarcıkıoğlu da burada yaptığı konuşmada, Özbekistan ile Türkiye’nin ‘iki devlet ve tek millet’ olduğunu belirterek, “Özbekistan Devlet Başkanı Mirziyoyev’in Devlet Başkanı seçilmesinden sonraki süreçte ülkelerimiz arasındaki ilişkilerin gelişiminden mutluyuz. Liderler düzeyindeki iyi ilişkiler, iş ilişkilerine de doğrudan yansımıştır. Devlet Başkanı Mirziyoyev’in liderliğinde Özbekistan’da gerçekleştirilen iktisadi reformlar, Özbekistan’ı yatırım için cazip hale getiriyor” şeklinde konuştu.

Reformlarda, girişimciliğin ve özel sektörün önemli yeri olduğunu savunan Hisarcıkıoğlu, “Bu açıdan oda sisteminin güçlendirilmesi, reformların derinleştirilmesi ve uygulanmasına ciddi katkı sağlayacaktır. Güçlü özel sektör için güçlü bir oda sistemine ihtiyaç vardır. Oda sistemin hizmet kapasitesini geliştirilmesi, güçlü ve sürdürülebilir gelir kaynaklarıyla mümkündür. Reform sürecinin önemli bir alanlarından biri de rekabet gücünün artırılması ve ihracat için uygun ortam bir oluşturulmasıdır. Bu açıdan ihracatçıya sağlanacak hizmetler de önemlidir. İhracat yapmak isteyen firmalara eğitim dahil, gerekli destek, oda sistemi tarafından sağlanmalıdır” dedi.

Özbekistan ekonomisindeki ilerlemelerin, TOBB’a gurur verdiğini ifade eden Hisarcıkıoğlu, “Türkiye-Özbekistan ilişkileri gelişmeye devam ediyor. Ticaretimiz son beş yılda yaklaşık iki katına çıktı. Tercihli Ticaret Anlaşmasının 1 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla uygulanmaya başlamasından mutluyuz. Tercihli Ticaret Anlaşması ile ticaretimizin artmaya devam edeceğine inanıyorum. Müteahhitlerimizin iş hacmi de son beş yılda iki kattan fazla artış gösterdi. Yatırımlarımız da artmaya devam ediyor” değerlendirmesini yaptı.

Özbekistan Başbakan Yardımcısı ve Ekonomi ve Maliye Bakanı Jamshid Kuchkarov ise burada yaptığı konuşmada, güvenilir yatırımı ve Türk firmalarına imtiyazı Özbekistan'da bulabileceklerini belirterek, "Ne gibi projeleriniz, ne gibi amaçlarınız varsa bunları Özbekistan'da bulabilirsiniz. İnanıyorum ki bu İş Forumu, şirketlerimiz arasındaki girişimcilerin ilişkilerini geliştirmek için iyi olur. Özbekistan ve Türkiye ekonomisi birbirine rakip değil. Birbirini tamamlayan iki ülke. Son 5 yıl içinde iki devlet arasındaki bir buçuk katına yükseldi" dedi.

Kuchkarov, ecza, teknoloji, kuyumculuk ve ayakkabıcılık gibi konuların Özbekistan açısından cazip konular olduğunu aktararak, "Biz özellikle Özbekistan'da dokumacılık ile ilgili bazı meydanları oluşturmaya çalışıyoruz. Andican, Taşkent gibi illerde özellikle dokumacılık ile ilgili Özbekistan'ın dört farklı ilinde iş adamlarını teşvik etmek istiyoruz. Onlara kredi anlamında da imkanlar tanıyoruz. Özellikle devlet katkısı anlamında yüzde 8 oranında kredi imkanı sağlıyoruz. Bu tür imkanlardan burada bulunan iş insanlarının faydalanmasını tavsiye ediyoruz. Hangi kurum ve kuruluş, dokumacılık ile ilgili teklifimizi değerlendirecek olursa onlara verilecek olan 200 milyon dolarlık kredinin yüzde 8 oranında verileceğini buradan mutlulukla duyurmak istiyorum" ifadelerini kullandı.

Konuşmaların ardından Türk ve Özbek firmalar karşılıklı iş anlaşması imzalayarak toplu hatıra fotoğrafı çekti.

Daha sonra Yılmaz ve Kuchkarov, basına kapalı şekilde gerçekleştirilecek, baş başa ve heyetlerarası görüşme yapmak üzere Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'ne doğru yola çıktı.

Bu nasıl bir hesaplama?

TÜİK ile Çalışma Bakanlığı'nın toplu sözleşme kapsamındaki işçilere ilişkin verileri arasındaki çelişki dikkat çekici. TÜİK işçi oranını 'yüzde 2,3' açıklarken bakanlığa göre yüzde 15,13. Prof. Çelik, "Bu skandalın açıklaması ne?" diye sordu.

Emek Servisi

Verileri tartışmalı Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2022 yılına ilişkin "Kazanç Yapısı İstatistikleri"nin sonuçları, beraberinde kimi tartışmaları da getirdi. TÜİK'e göre toplu iş sözleşmesi kapsamında olan işçi sayısı, toplam işçilerin yalnızca yüzde 2,3'ünü kapsıyor. Ancak bu verilerle, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın rakamları arasındaki fark göze çarpıyor. Bakanlığa göre toplu iş sözleşmesi kapsamındaki işçilerin oranı yüzde 15,13. Yüksek farkın nedeni ise beraberinde kimi soru işaretlerine neden oldu.

Toplu sözleşme kapsamındaki işçi sayısını net olarak paylaşmayan, yalnızca oran vermekle yetinen TÜİK'e göre, ücretlilerin yüzde 97,7'si sözleşme kapsamında değil. "Kazanç Yapısı İstatistikleri"nin sonuçlarına göre, sözleşmenin bulunduğu işletmelerde çalışanın saatlik ücreti 72 lira. Bu işletmelerde brüt ortalama ücret 18 bin 266 lira olarak ifade ediliyor. Fakat toplu iş sözleşmesi bulunmayan işletmelerde bu tutar 55 liraya düşüyor.

BİRBİRİNİ TUTMUYOR

TÜİK'in aksine sayıları da paylaşan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na göre, şu an yürürlükte 6 bin 99 toplu sözleşme mevcut. Bunun 3 bin 619'unu kamu kurumlarındaki sözleşmeler oluştururken 2 bin 480'i ise özelerde. Bakanlık, sözleşmeden faydalanan işçi sayısının da 2 milyon 483 bin 250 olduğunu aktardı.

'CİDDİYETSİZLİKTİR'

Kocaeli Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstriyel İlişkiler Bölümü'nden Prof. Dr. Aziz Çelik'e göre, ortaya çıkan çelişki, yetkili mercilerdeki ciddiyetsizliği gözler önüne seriyor. Prof. Dr. Çelik, "Hangi kurumun verisini dikkate alacağız?" diye soruyor. TÜİK'in söz konusu veriyi nasıl hesapladığına yönelik soru işaretleri bulunduğu dikkat çeken Prof. Dr. Çelik, sözlerini şöyle sürdürüyor: "Bu ülkede sosyal istatistiklerle çalışanların işi gerçekten zor. TÜİK hata yapıyorsa vahim, bakanlık hata yapıyorsa o daha da vahim. Gel de bu kazanç yapısı istatistiklerine güven veya gel de bakanlık verilerine güven. İkisi de kayıtlara dayalı. Bu ne perhiz ne lahana turşusu. Bu skandalın açıklaması ne?"

Sadece kamu ve belediye işçilerinin sayısının 1 milyona yakın olduğuna vurgu yapan Prof. Dr. Aziz Çelik, verilerin kimleri kapsadığının da bilinmediğine değiniyor. Sosyal güvenlik alanı uzmanı Prof. Dr. Çelik, sözlerini şöyle noktıyor: "Aradaki fark çok büyük. Özel sektör açısından da mümkün değil çünkü sendikalaşma oranı yaklaşık yüzde 5. Bu hesaplama kayıtlara göre yapıldıysa TÜİK mi, doğru bakanlık mı?"

GENÇLER YOKSULLUKTA EŞİTLENDİ

TÜİK verilerine göre yükseköğretim mezunları ile ilkökul ve altı eğitimli çalışanlar arasındaki kazanç farkı, son 15 yıllık dönemde 2,73 katından 1,92 kata kadar geriledi. TÜİK'in verileri, üniversite mezunlarının ekonomik düzeylerindeki düşüşü de açığa çıkarıyor. Bu durumuna vurgu yapan CHP Ankara Milletvekili ve Milli Eğitim Komisyonu Üyesi Deniz Demir, ülkede artık üniversite mezunları ile ilkökul mezunlarının aynı ücretleri aldığına işaret ediyor. Niteliksiz üniversitelerin mezunlar arasındaki işsizliği ve maaşları etkilediğine değinen CHP'li vekil, şunları kaydediyor: "Artan mezun sayısı ve iş ilanlarına yapılan yüksek oranlardaki başvurular nedeniyle üniversite mezunlarına teklif edilen maaşlar asgari ücrete geriledi. Türkiye Yüzyılı diye övündükleri tablo, herkesin açlık sınırının altında maaş aldığı bir tabloya dönüştü."

Bir günde 435.5 bin yatırımcı, 520 milyar lira kaybedildi

Borsa İstanbul yılın son haftasında sert düşüşle başladı. Dün ise hisse senedi piyasalarında toparlanma çabaları yaşandı.

Merkezi Kayıt Kuruluşu verileri 22 Aralık Cuma günü hisse senedi piyasalarındaki toplam yatırımcı sayısının 25 Aralık Pazartesi kapanışta 435 bin 429 kişi azaldığını ortaya koydu. Veriler toplam pay senedi piyasa değerinin de 520 milyar lira azaldığını gösterdi.

Hisse senedi piyasalarında dalgalı seyir, son çeyrekte borsaya alternatif yatırım araçlarının güçlenmesiyle sürerken, yılın son haftasında ise yabancı yatırımcıların Noel tatili Borsa İstanbul'da işleri zora soktu. Haftanın ilk işlem gününde ağır kayıp yaşayan endekslerdeki hareket yatırımcı sayısı ile pay senedi piyasa değerini de olumsuz etkiledi. MKK verilerine göre 22 Aralık günü pay senedi piyasalarında yatırımcı sayısı 8 milyon 486 bin 149 iken 25 Aralık Pazartesi kapanışta bu rakamın 8 milyon 50 bin 720'ye düştüğüne işaret etti. Bu bir günde 435 bin 429 yatırımcının hisse senedi piyasasından çıktığını gösteriyor. Pay senedi piyasa değeri de 22 Aralık Cuma günü 10.13 trilyon lira büyüklüğündeyken pazartesi kapanışta 9.61 trilyon liraya indi. Bu bir günlük kaybın 520 milyar liraya ulaştığının göstergesi.

MKK verilerine göre hisse senedi yatırımcı sayısı 31 Ekim itibariyle 8.56 milyon ile rekor seviyeye ulaştı. Kasım sonunda bu rakam 8.22 milyon kişiye gerilerken 22 Aralık itibariyle 8.05 milyona düştü. Bir günde yaşanan ağır kaybın yanı sıra iki ay sonunda da yarım milyon kişi hisse senedi piyasasından çıktı.

Eylül sonunda pay senedi piyasa değeri 11.28 trilyon lira iken yine kasım sonunda 10.65 trilyon liraya indi. 25 Aralık itibariyle ise bu rakam 9.61 trilyon liraya kadar geriledi. Ağustos sonunda pay senedi piyasa değeri 9.59 trilyon lira seviyesinde bulunuyordu. 25 Aralık itibariyle ağustos sonuna geri dönüldü. O dönem yatırımcı sayısı ise 6.26 milyon kişi seviyesinde idi.

İhracatın katma değeri 'mecburiyetten' artıyor

Türkiye'nin düşük katma değerli mallarda yaşamaya başladığı pazar kaybı, hem üretim hem de ihracatta, ağırlıklı orta teknoloji ürünlerle kayışı hızlandırdı.

Merve YİĞİTCAN / İSTANBUL

Fiyatta rekabet gücü aşınan Türkiye ucuz üründe oyun dışına itilince, ihracatın kompozisyonunu değiştirmek zorunda kaldı. İhracatta orta ve düşük teknoloji ürünlerin payı en düşük seviyesine gerilerken firmalar, yenilikçi kategorilere yönelmeye başladı.

Talep koşullarındaki bozulmanın hakim olduğu bir yılı geride bırakan ihracatçılar, yüksek maliyet baskısı nedeniyle fiyat tutturamayınca Uzakdoğulu rakipleri tarafından katma değeri düşük ürünlerde adeta ringin dışına atıldı. Dış ticaret verilerine göre düşük ve orta düşük teknoloji ürünlerin ihracattaki payı 10 ayda yüzde 59,8 ile verinin açıklanmaya başladığı 2014'ten bu yana en düşük seviye olarak ölçüldü. Düşük katma değerli ürünlerdeki irtifa kaybı sanayi üretim endeksi verilerine de yansdı. Endeksin ekim ayı verilerine göre, düşük teknoloji ürünlerde yıllık bazda yüzde 4,1'lik bir gerileme söz konusu. Veriler, imalat sanayinde teknolojik dönüşüm ihtiyacını gözler önüne sererken, ihracatçılar da bu maliyet koşullarında Türkiye'nin katma değeri düşük ürünlerde rekabet şansının kalmadığını, sanayinin katma değeri ve verimliliği artırmasının bir tercih değil zorunluluk olduğunu söylüyor.

Veri tarihinin en düşük seviyesi

TÜİK'in Dış Ticaret İstatistikleri'ne göre, ocak-ekim döneminde ihracat 2023 yılı Ocak-Ekim döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 0,2 artarak 209 milyar 904 milyon dolar oldu. Teknoloji yoğunluğuna göre, imalat sanayi ürünleri dış ticaretine bakıldığında ise, düşük teknolojlili ürünlerin ihracatı yılın 10 ayında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 3,7 düşerek 61 milyar 790 milyon dolar olurken, ihracattan aldığı pay da 1,1 puan düşerek yüzde 31,2 oldu. Orta düşük teknolojlili ürünlerde de benzer bir ivme kaybı söz konusu. Yılın 10 ayında orta düşük teknolojlili ürünlerin ihracatı yüzde 9,8 gerileyerek 56 milyar 658 milyona inerken ihracattan aldığı pay 3,1 puan düşüşle yüzde 28,6 oldu. Böylece düşük ve orta düşük teknolojlili ürünlerin toplam payı yüzde 59,8 ile TÜİK tarafında verinin paylaşımına başlandığı 2014 yılından bu yana en düşük seviyesi olarak ölçüldü.

Orta yüksek teknolojlili ürünlerin payı ise yıllar içinde kademeli bir şekilde arttı. Söz konusu kategoride ihracat ocak-ekim döneminde yüzde 10,5 artarak 72 milyar 512 milyon dolar olurken, orta yüksek teknolojlili ürünlerin ihracatının genel ihracattan aldığı pay da 3,5 puan artışla yüzde 36,6 oldu. Bu da yine veri tarihinin 10 aylık dönemler baz alındığında en yüksek oranı olarak kayda geçti. Yüksek teknolojlili ürünlerin ihracatı da ocak-ekim döneminde yüzde 27 artarak 7 milyar 296 milyon dolar oldu, payı da 0,8 puan artışla yüzde 3,7'ye çıktı.

İmalat sanayi ihracatında teknoloji yoğunluğunun payı (%)

Yıllar	Düşük	Orta Düşük	Orta Yüksek	Yüksek
2014	35,8	29,2	31,6	3,4
2015	35	29,5	31,8	3,7
2016	35,1	28,3	33,1	3,5
2017	33,3	28,3	34,6	3,9
2018	32,6	27,6	36,4	3,5
2019	32,8	27,5	36	3,6
2020	33,5	27,2	35,9	3,4
2021	32,5	31,1	33,4	3
2022	32,3	30,8	33,8	3,1
2023*	31,2	28,6	36,6	3,7

Teknolojisi düşük olanın ihracatı da düştü

Sektörel bazda bakıldığında Türkiye'nin düşük ve orta düşük teknolojlili imalat yaptığı sektörlerin neredeyse tamamında düşüş var. Bunların başında en fazla ihracat

yapılan kimya, hazır giyim, çelik, demir/ demir dışı metaller ve tekstil geliyor. Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin (TİM) açıkladığı kasım ayı ihracat rakamlarına göre, Türkiye'nin otomotivden sonra en fazla ihracat yaptığı ikinci sektör olan kimyada ihracat 11 ayda yüzde 9,6 düşerek 27,8 milyar dolar oldu. Kimya sektörünün orta yüksek ve yüksek teknoloji ürün kategorisinde de imalatı var, ancak Türkiye'de sektörün en fazla ihracat yaptığı alt grubu plastik mamulleri olunca, buradaki ihracat kaybı da orta düşüktü geldi. En fazla ihracat yapılan üçüncü sektör olan hazır giyimde de kayıp 11 ayda yüzde 8,6'yı buldu, bu sektörün ihracatı ocak-kasım 19,4 milyar dolardan 17,8 milyar dolara indi.

En fazla ihracat yapan beşinci sektör çelikte ise kayıp 11 ayda yüzde 31,2'yi buldu. Sektörün bu dönemde ihracatı 19,6 milyar dolardan 13,5 milyar dolara düştü. Demir ve demir dışı metallerde de ihracat 11 ayda yüzde 13,2 düşerek 11,5 milyar dolar seviyelerine indi. Tekstil ve hammaddeleri sektöründe ise ihracat ocak-kasım döneminde yüzde 7,9 eriyerek 8,8 milyar dolar olarak ölçüldü. Buna karşın, otomotiv, elektrik elektronik, makine ve aksamı, iklimlendirme, savunma ve havacılık sanayii gibi yüksek-orta yüksek teknoloji sektörlerin ihracatlarını da artırdığı göze çarpıyor.

Sürdürülebilir ihracat için fiyat değil katma değer önemli

Değerli kurun ihracata olumsuz etkileri, özellikle emek yoğun sektörlerde sıklıkla dile getiriliyor. Kurun baskılandığı seviyede, artan maliyetlerin mevcut taleple karşılanmasının zor olduğunu savunan reel sektör temsilcileri, ihracat fiyatlarında Uzakdoğulu rakiplerinkiyle fiyat makasının Türkiye aleyhine açıldığını, bu durumun da pazar kaybını hızlandırdığını savunuyor. Bununla beraber Merkez Bankası, değersiz TL'nin ihracata katkısının çok sınırlı olduğunu dile getiriyor. EKONOMİ Gazetesi'nin 5 Aralık tarihli sayısında "Değersiz TL'nin ihracata anlamlı bir katkısı yok" başlıklı manşet haberinde, Merkez Bankası'nın "Üretimin İthal Girdi İçeriği ve İhracatın Reel Kur Esnekliği: Türkiye Örneği" adlı çalışmaya yer verilmişti. Çalışmada, "İhracattaki kalıcı ve sürdürülebilir kazanımların, temelde fiyat rekabetçiliğinden ziyade, katma değeri yüksek ve teknolojik ürün çeşitlendirmesiyle sağlanabileceğine" işaret ediliyor.

Yeni doğan girişimlerden değişimin sinyalleri

TÜİK'in Girişimcilik ve İş Demografisi 2022 verileri de, daha katma değerli üretime yönelimin işaretlerini taşıyor. Çalışmaya göre, imalat sanayiinde 2022 yılında doğan girişimlerin yüzde 59,7'si düşük, yüzde 27,5'i orta düşük, yüzde 11,8'i orta yüksek, yüzde 0,9'u ise yüksek teknoloji düzeyine sahip ürünleri üreten girişimler oldu. Veri geçmişine bakıldığında, düşük teknoloji düzeyinde girişimlerin doğum dağılımındaki payı yüzde 63,7 ile 2019'da yaptığı zirveden sonra düzenli bir şekilde düşmeye başladı; 2020'de yüzde 61,2; 2021'de yüzde 60,7; 2022'de yüzde 59,7 oldu. Doğan girişimler arasında orta düşüğe de son 3 yıldır kademeli artış söz konusu. 2020'de doğan girişimlerin yüzde 26,3; 2021'de yüzde 26,8; 2022'de de yüzde 27,5'i orta düşük teknoloji düzeyinde. Orta yüksek teknoloji düzeyinde de 3 yıldır ihmal edilebilir

bir pay artışı görülürken, yüksek teknoloji düzeyinde girişimlerin payı ise yüzde 1'in altında kalarak patinaj yapmayı sürdürüyor.

Katma değer dağılımında sanayinin devleri 'orta'da buluştu

Benzer bir tabloyu, İstanbul Sanayi Odası'nın açıkladığı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2022 araştırmasında da görmek mümkün. Araştırmada teknoloji yoğunluklarına göre yaratılan katma değer dağılımında dev şirketler 'orta'da buluştu. Düşük teknoloji sanayilerin payı 2019- 2022 arasında sırasıyla yüzde 40; yüzde 37,3; yüzde 33,3 ve yüzde 28,9 olarak ölçülürken; orta düşük teknoloji sanayilerin payı aynı yıllarda yüzde 29,6; yüzde 31,5; yüzde 32,4 ve yüzde 37,7 gibi kademeli bir artış görüldü. Yine orta yüksek teknoloji sanayilerin de 2019'da yüzde 23,5 olan oranı sırasıyla yüzde 24,8; yüzde 28,3 ve 2022 yılına gelindiğine yüzde 27,2 olarak ölçüldü. Yüksek teknoloji sanayilerin payı ise 2019'da yüzde 6,9 iken 2022'de yüzde 6,2'ye geriledi. İSO İlk 500'de orta düşük ve orta yüksek teknoloji sanayilerin yaratılan katma değerden aldığı paydaki iyileşme eğrisi, İSO İkinci 500'de görülmedi. 2022 yılında İSO İkinci 500'de yaratılan katma değerde düşük teknoloji sanayilerin payı artış eğilimine devam etti ve yüzde 49,2 olarak ölçüldü.

AYM, Can Atalay kararının gerekçesini açıkladı

AYM, ikinci ‘hak ihlali’ kararına karşı tahliye edilmeyen TİP Hatay Milletvekili Can Atalay hakkında verdiği kararın gerekçesiyle ilgili özeti internet sitesinde yayımladı. Anayasa Mahkemesi (AYM), tutuklu Türkiye İşçi Partisi (TİP) Hatay Milletvekili Can Atalay hakkında ikinci kez verdiği ‘hak ihlali’ kararının gerekçesiyle ilgili özeti internet sitesinde yayımladı.

Yargıtay'ın işaret edildiği açıklamada, **"Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru yoluyla bir temel hak ve özgürlüğün ihlal edildiğine karar verdiğinde herhangi bir merciin bu kararın Anayasa'ya veya kanuna uygun olup olmadığını inceleme ve denetleme yetkisi bulunmamaktadır."** ifadeleri yer aldı.

"ANAYASA AÇIKÇA İHLAL EDİLDİ"

AYM tarafından, **"Anayasa Mahkemesinin İhlal Kararının Uygulanmaması Nedeniyle Bireysel Başvuru Hakkının İhlal Edilmesi"** başlığıyla yayımlanan açıklamanın tam metni şu şekilde:

"Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu 21/12/2023 tarihinde, Şerafettin Can Atalay (3) (B. No: 2023/99744) başvurusunda Anayasa'nın 148. maddesinde güvence altına alınan bireysel başvuru hakkı ile Anayasa'nın 67. maddesinde güvence altına alınan seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkı ve Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

ABD'den İsveç kararı sonrası Türkiye'ye destek mesajı

ABD, İsveç'in NATO üyeliğine ilişkin teklifin TBMM'de komisyondan geçmesini memnuniyetle karşıladığını ve Biden'ın Türkiye'ye F-16 satışına olan açık desteğinin sürdüğünü bildirdi.

ABD Dışışleri Bakanlığı, Türkiye'nin İsveç'in NATO üyeliğine kabulüne ilişkin kararın TBMM Komisyonu'nda kabul edilmesini memnuniyetle karşıladı.

Bakanlık açıklamasında, "Başkan Biden, uzun zamandır Türkiye'nin F-16 filosunun modernizasyonuna verdiği açık desteği sürdürmektedir ki bu durum NATO'nun operasyon kabiliyetini geliştirecektir." ifadelerine yer verildi.

TBMM Dış İlişkiler Komisyonunda İsveç'in NATO'ya üyeliğine ilişkin teklifin kabul edilmesini memnuniyetle karşıladıklarını kaydeden ABD Dışışleri Bakanlığı, Ankara'ya F-16 satışına ilişkin Kongreye resmi bildirim yapılınca kadar bu tür dış silah satım süreçlerine ilişkin açıklama veya yorum yapamayacaklarını da belirtti.

Şimdi de bu kuşku; Varlık Fonu hisse senedi mi satıyor?

Alaattin AKTAŞ

27 Aralık 2023 Çarşamba

Hisse senedi fiyatlarında son haftalarda çok belirgin bir düşüş var. Bu düşüşe yol açan bir dizi etken söz konusu.

En başta ekonomik etkenlere bakmak gerek...

Faiz belirgin bir şekilde artırılınca bazı tasarruf sahipleri borsadan mevduata geçti.

Küçük tasarruf sahipleri çoğu zaman olduğu gibi en küçük bir dalgalanmada korkup satışa yöneliyor. Bu durum son dönemde çok sık yaşandı. Ancak küçük tasarruf sahipleri sayıca çok olmalarına rağmen borsayı böylesine oynatacak büyüklükte portföye sahip değil.

Kim bilir belki de filler tepişiyor ve çimler eziliyor, böyle bir durum da var.

Ancak son dönemde giderek daha çok taraftar bulan bir iddiayı da göz ardı etmemek gerek.

Acaba yabancı yatırımcının Türkiye'ye yönelmesini ve döviz getirmesini sağlamak amacıyla borsada fiyatlar alım için cazip hale getirilmeye mi çalışılıyor?

Peki böyle bir amaç varsa bile bunu kim yapacak?

Yapsa yapsa Varlık Fonu yapabilir; iddia bu yönde...

Ama dediğim gibi bu bir iddia ve ne yazık ki doğrulama şansına sahip değiliz. Böyle bir operasyon yapılıyorsa bile herhalde Varlık Fonu çıkıp **“Evet, biz satış yapıyoruz”** demeyecektir.

Özellikle küçük tasarruf sahibi hisse senedine yatırdığı elindeki üç kuruşunu da kaybetmiş bir şekilde burnundan soluyorken hiçbir kişi ya da kurum borsayı kendisinin düşürdüğünü itiraf etmez, edemez.

Hele hele bu operasyonun yabancı yatırımcının BİST'e girmesine olanak tanımak amacıyla yapıldığını söylemeye kimse cesaret edemez.

"Ya döviz yukarı ya borsa aşağı!"

Peki piyasa profesyonelleri bu konuda ne düşünüyor? Daha önce uluslararası bir fonda trader olarak görev yapmış bir ismin özet olarak ne dediğine bakalım:

"Sıcak paranın gelmesi için ya dövizin yukarı gitmesi ya borsanın aşağı gelmesi lazım. Hükümet seçim öncesi dövizin yukarı gitmesini istemez, bu yüzden borsanın düşmesi lazım. Gerek faiz artışları, gerek TL depo ihaleleri bu amaca hizmet ediyor. Daha da olmazsa Varlık Fonu satış yapıp fiyat düşürür."

Olur mu olur!

Doğrusu Varlık Fonu'nun satış yaparak hisse senedi fiyatlarını aşağı çektiğine pek ihtimal vermiyorum. En azından bunun yapılmıyor olmasını diliyorum. Ama döviz konusunda her ne kadar aksi söyleniyorsa da öylesine bir arayış var ki, **"Neden olmasın"** demekten de kendimi alamıyorum.

Ekonomi yönetimi her ne kadar **"Türkiye'nin paraya (döviz) ihtiyacı yok"** diyorsa da, biliyoruz ki fena halde döviz arayışı içindeyiz. Nereden ne buluruz; fellik fellik dolaşıyoruz.

İşte faizde yaşananları gördük. **"Mümkün değil"** denilen nasıl da mümkün oluverdi.

Mevcut iktidar, daha önce verdiği kararlar sonucu sürdürülemez hale gelen para politikasını seçimden sonra ekonomi yönetimini yenilemek suretiyle adeta ters yüz etti.

Yeni ekonomi yönetimi, yüzde 8.5'te devraldığı politika faizini, tabii ki siyasi otoritenin onayı ile yüzde 42.5'e kadar çıkardı. Seçimlerden sonra, seçim öncesi baskı altında tutulan döviz de bir ölçüde bırakıldı.

Bir taş atılıp iki kuş vurulmak isteniyordu.

Bunlardan biri enflasyonla mücadelede, diğeri ise yabancıların iç borçlanma senetlerini almasına zemin hazırlamaktı.

Nitekim yabancı yatırımcı devlet iç borçlanma senedinde yavaş yavaş alıcı pozisyonuna geçiyor. Yabancılar kasım ayı başından bu yana bir buçuk ayda net 1.5 milyar dolarlık iç borçlanma senedi aldı.

Yabancılar bu bir buçuk ayda 1.8 milyar dolarlık da hisse senedi aldı. İşte istenen, bu alımın hızlanarak devam etmesi. Yabancı bu kur düzeyini ya da bu fiyatı gelmek için uygun bulmuyorsa yapılacak belli; ya kur yukarı ya fiyat aşağı.

Ama dövize gerçekten ihtiyacımız yoksa, o durumda tabii ki hiçbir şey yapmaya da gerek yok!

“Faizi yükselttik, gelin!”

Yabancı yatırımcının iç borçlanma senedi alması için faizin yüksek olması, bir başka ifadeyle ters yönlü faiz-fiyat ilişkisinden dolayı bu senetlerin alış fiyatının düşük olması gerekiyor. Faiz artırılarak bu sağlandı.

Politika faizini esas alarak örnek verirse faiz yüzde 8.5 düzeyindeyken 100 lira nominal bedelli bir kağıt (1/1,085) 92 liraya alınabiliyorken, şimdi 100 lira nominal bedelli aynı kağıt (1/1,425) 70 liraya alınabiliyor. Yabancı için bundan iyisi can sağlığı! Hele bir de dövizin çok fazla artmayacağına ikna olurlarsa, daha ne isteyecekler...

Tabii ki bir de faiz yüzde 8.5'ten yüzde 42.5'e çıkarken dolar da arttı ve döviz getirirken de para kazanıldı.

Ekonomi yönetimi yabancıların devlet iç borçlanma senedine gelmesi için faizi yukarı çekebilir, inisiyatif tümüyle ellerinde. Ama yabancıların bir de hisse senedi piyasasına girmesi isteniyor.

Peki bu nasıl olacak? Faiz artırarak iç borçlanma senetlerinin fiyatı aşağı çekilebiliyor ama hisse senetlerinde benzer bir “**operasyonel karar**” alınabilir mi ya da nasıl alınır?

İşte bu aşamada akıllara gelen Varlık Fonu'nun devreye girmesi oluyor. Varlık Fonu satış yapıyor mu, yapmıyor mu, bilemiyoruz; ama bu soru giderek daha fazla soruluyor.

Sanayicinin 2024 beklentileri ihtiyatlı

Naki BAKIR

27 Aralık 2023 Çarşamba

Yeni yıla girerken sanayide 2024'ün özellikle ilk çeyreğinde genel piyasa şartlarındaki olası beklentilere bağlı olarak üretim artışı azminin düşük kaldığı belirlendi.

İmalat sanayi işyerlerinin ezici çoğunluğu kredi faizleri ve birim maliyetlerinde yükseliş beklerken, iç ve dış piyasadan alınacak siparişlerde artış bekleyenler ile istihdam ve üretim artışı öngörenlerin oranları düşük çıktı. Beş sanayiciden sadece biri üretimi artırma, aynı orandaki bir kesim ise düşürme eğiliminde. Buna karşılık her iki sanayiciden biri zam yapma eğiliminde.

Merkez Bankası, her ay imalat sanayi işyerlerinde gerçekleştirdiği İktisadi Yönelim Anketi'nin aralık ayı sonuçlarını yayımladı. Aralıkta 1.735 işyerinde yapılan ankete verilen yanıtlar incelendiğinde, sanayicilerin yüzde 23,1'i gelecek üç ayda (Ocak-Mart 2024) toplam siparişlerde artış beklerken, yüzde 56,5'inin değişiklik öngörmediği, yüzde 20,4'lük bir kesimin ise düşüş beklediği görüldü. İç piyasa siparişlerinde artış bekleyenler, sanayi işyerlerinin yüzde 23,7'sini, düşüş bekleyenler yüzde 19,6'sını; ihracat siparişlerinde artış bekleyenler yüzde 20'sini, düşüş bekleyenler yüzde 18,9'unu oluşturuyor. Sanayicilerin yüzde 63,3'le ezici çoğunluğu gelecek üç ayda ortalama birim maliyetlerinin; yüzde 53,6'ya ulaşan önemli bir kesimi de kısa vadeli TL kredi faizlerinin yükseleceğini bekliyor. Buna bağlı olarak sanayicilerin yüzde 50'lik bölümü gelecek üç ayda ürünlerine zam yapacağını bildiriyor.

Üretim azminde gerileme

İktisadi yönelim anketinde sanayi üretimi (%)						
	SON 3 AY			GELECEK 3 AY		
	Arttı	Aynı	Azaldı	Artacak	Aynı k.	Azalacak
Aralık 22	21,7	58,6	19,7	20,6	61,5	17,9
Ocak 23	21,9	58,8	19,3	25,0	61,4	13,6
Şubat 23	18,6	62,4	19,0	27,1	60,6	12,3
Mart 23	16,0	61,9	22,1	31,9	58,9	9,2
Nisan 23	24,5	58,6	16,9	33,4	57,8	8,8
Mayıs 23	24,1	58,9	17,0	35,7	56,3	8,0
Haziran 23	29,0	59,3	11,7	34,8	55,4	9,8
Temmuz 23	27,2	60,3	12,5	34,3	56,2	9,5
Ağustos 23	28,4	58,5	13,1	27,4	63,2	9,4
Eylül 23	26,4	59,2	14,4	27,2	58,8	14,0
Ekim 23	27,3	60,2	12,5	25,9	56,7	17,4
Kasım 23	26,5	61,9	11,6	23,3	59,6	17,1
Aralık 23	17,3	65,0	17,7	20,8	60,9	18,3

Ekonomik faktörlerdeki beklentiler, sanayicilerin üretim azmine de yansıyor. Ankete göre gelecek üç ayda üretim hacminde artış öngörenlerin oranı yüzde 20,8'de kalırken, yüzde 60,9'luk bir kesim mevcut düzeyini koruma, yüzde 18,3'lük bir kesim ise üretimini kısma eğiliminde.

Her ay yapılan ankette, gelecek üç aylık dönemlerde üretimi artırma eğilimindeki işyerlerinin bu yıl ocak ayında yüzde 25 olan oranı, izleyen dönemde yükselerek seçim ayı mayısta yüzde 35,7 ile aylar itibarıyla bu yılın en yüksek düzeyine ulaşmıştı. Ancak bu oran, izleyen aylarda ise sürekli düşerek aralıkta yılın en dip seviyesine indi. Bu veriler, seçim öncesi genel beklentilerdeki iyileşme paralelinde üretim artışı yönünde oluşan güçlü enerjinin giderek gerilediği ve 2024 başında dip noktaya indiğini ortaya koydu. Bu arada aralık itibarıyla son üç aya ilişkin ölçümler de bu dönemdeki performans durumunun gelecek döneme yönelik beklentilerdeki bozulmada etkili olduğunu gösteriyor. Son üç ayda 'üretimim arttı' diyen işyerlerinin haziranda yüzde 29'a kadar çıkan oranının kasımda yüzde 26,5'e ve aralık ayında ise sert düşüşle yüzde 17,3'e kadar indiği; buna karşılık aynı dönemde 'üretimim düştü' diyenlerin kasımda yüzde 11,6 olan oranının aralıkta yüzde 17,7'ye çıktığı dikkati çekiyor.

Yatırım heyecanı da düşük

Sanayicilerde gelecek üç aya ilişkin beklentilerin oranı (%)			
	Artacak	Aynı kal.	Azalacak
TOPLAM SİPARİŞ	23,1	56,5	20,4
-İç piyasa sipariş	23,7	56,7	19,6
-İhracat siparişi	20,0	61,1	18,9
İSTİHDAM	15,4	78,0	6,6
ORTALAMA BİRİM MALİYET	63,3	32,0	4,7
SATIŞ FİYATI	50,0	42,2	7,8
KISA VADELİ TL KREDİ FAİZİ	53,6	45,5	0,9

Geçmiş on iki aya (2023 yılına) kıyasla gelecek on iki ayda (2024) daha fazla yatırım harcaması öngörenlerin oranı yüzde 26,5 olarak ölçüldü. Buna karşılık yüzde 10'luk bir kesim gelecek on iki ayda yatırım harcamalarını kısacağını bildirdi. Aralık 2022 anketinde gelecek on iki ayda (2023) önceki on iki aya göre daha fazla yatırım harcaması yapacağını bildirenlerin oranı yüzde 28,7 ile daha yüksek çıkmıştı.

Bulunduğu sanayi dalında bir ay önceye kıyasla genel görüşünün daha iyimser olduğunu ifade eden işyerlerinin oranı aralıkta yüzde 8,9 olurken, daha kötümser olanların oranı yüzde 15,4'le bunun yaklaşık iki kat üzerinde bulunuyor.

Gelecek üç ayda (2024 ilk çeyrek) istihdamı artırma eğiliminde olanların oranı yüzde 15,4 olurken, mevcut istihdam düzeyini koruyacak olanların oranı yüzde 78, azaltma eğilimi bildirenlerin oranı ise yüzde 6,6 çıktı.

Bu arada sanayicilerin gelecek on iki ayda (2024) üretici fiyatları bazında (ÜFE) enflasyon beklentisi yüzde 58,8 olarak ölçüldü.

Sanayide kapasite kullanımı düştü

Merkez Bankası'nın İktisadi Yönelim Anketi ile belirlenen sonuçlara göre aralık ayında imalat sanayi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmış kapasite kullanım oranı, önceki aya göre 0,2 puan düşerek yüzde 77,3'e indi. Mevsimsel etkilerden arındırılmamış kapasite kullanım oranı da önceki aya göre 0,5 puanlık düşüşle yüzde 77,5 düzeyinde oluştu. Kapasite kullanım oranı önceki aya göre tüketim mallarında 0,6 puan düşerek yüzde 74, bu kapsamda dayanıklı tüketim mallarında 1,1 puan düşüşle yüzde 72,3, dayanıksız tüketim mallarında 0,4 puan düşüşle yüzde 74,4

oldu. Ara mallarında 0,2 puanlık düşüşle yüzde 76,5'e gerileyen kapasite kullanımı, yatırım mallarında da 1,5 puan düşerek yüzde 77,4'e geriledi.

İnşaat sektörü güveninde sert düşüş

Bu arada Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörlerine ait güven endekslerinin aralık ayı sonuçlarını açıkladı.

Buna göre hizmet sektörü güven endeksi aralıkta önceki aya göre yüzde 3,8 düşerek 103,9'a, inşaat sektörü güven endeksi yüzde 4,8 düşerek 82,9'a gerilerken, perakende ticaret sektörü güven endeksi yüzde 0,7'lik bir artışla 110 düzeyinde oluştu. Mevsim etkilerinden arındırılmış güven endeksleri ise aralık ayında önceki aya göre; hizmet sektöründe yüzde 1,2 oranında artarak 112,3, perakende ticaret sektöründe yüzde 4,5 artarak 116,8 olurken, inşaat sektöründe yüzde 3,3 oranında azalarak 88 değerini aldı.

Reel kesim güveninde gerileme

İktisadi Yönelim Anketi ile yapılan belirlemelere göre Reel Kesim Güven Endeksi aralıkta önceki aya göre 1,1 puan düşerek 99,1'e geriledi. Endekste yılın en yüksek düzeyi ise 108,3'le Mayıs ayında kaydedilmişti. İzleyen dönemde sürekli düşen endekste, mayıstan bu yana yaşanan 9,2 puanlık gerileme, seçimlerden bu yana reel kesim güveninde belirgin bir düşüş yaşandığına işaret ediyor. Mevsimsellikten arındırılmış reel kesim güven Endeksi de aralıkta önceki aya göre 0,5 puan düşerek 103,4'e geriledi.

Abdulkadir Selvi

Şehitlerimizden sonra bölgede son durum ne

ACIMIZ büyük.

Şehitlerimizi vatan toprağına teslim ettik. Rabb'im onları Peygamberimize komşu etsin. Mekânları cennet olsun. Ama ateş düştüğü yeri yakar. Ailelerine Allah sabır versin. Karın, tipinin, sisin, pusun hâkim olduğu, görüş mesafesinin sıfıra indiğı bir zamanı fırsat bilen teröristler 12 askerimizi şehit etti.

- Teröristlerle ilk olarak üs bölgesinin ön saflarına kurulan emniyet kolları sıcak çatışmaya girdi. Şehitlerimiz, emniyet kolunda görev alan askerlerimiz arasından çıktı. Üs bölgesindeki askerlerimizin takviyeye gelmesiyle anında mukabele edilip, yoğun hava harekâtlarıyla teröristlerin tamamı etkisiz hale getirildi. Peki bu olaydan sonra bölge ne durumda?

İHA VE SİHALAR GÖREV BAŞINDA

- Bölgede sis ve pusun açılmasıyla birlikte yer yer İHA ve SİHA'lar görev yapmaya başladı. Ama bölgenin hâlâ bir kısmında sis nedeniyle görüş mesafesi düşük.

- Türk Silahlı Kuvvetleri şehit verdiğimiz geçici üs bölgesinde her olaydan sonra olduğu gibi idari tahkikat başlattı.

KALDIĞIMIZ YERDEN MÜCADELEYE DEVAM

- Tek şey söyleniyor: "Terörle mücadele kaldığımız yerden ve aynı kararlılıkla devam ediyor."

- Şehit verdiğimiz gecedan itibaren tespit edilen teröristler ve kaçış yolları vuruldu. Şehitlerimizin katilleri tamamen etkisiz hale getirildi. Şehitlerimizin kanları yerde bırakılmadı.

700 MAĞARA TEMİZLENDİ

- Sadece Zap bölgesinde şimdiye kadar 700'e yakın mağara ve sığınak temizlendi. Zorlu kış koşullarına rağmen mağaralar temizlenmeye devam ediyor.
- Terörü sınırlarımızın ötesinde karşılama ve kaynağında yok etme konsepti nedeniyle Irak sınırının ötesinde kalıcı ve geçici üs bölgelerimiz kalmaya devam edecek.
- Irak devletiyle olan iyi ilişkilerimiz sayesinde bölgede kalıcı ve geçici üslerle fiili bir tampon bölge oluşturuldu. Tampon bölgenin güçlendirilmesine devam edilecek.

PKK'NIN İSTEDİĞİ OLUR

- 2019 yılından bu yana devam eden Pençe ve Pençe-Kilit operasyonlarından sonra, kış şartlarında neden askerlerimiz sınırlarımızın içine çekilmiyor deniliyor. 12 şehit verdikten sonra bu görüşü savunanlar oldu. Türk Silahlı Kuvvetleri ise bunun şimdiye kadarki kazanımlarımızdan vazgeçmek anlamına geldiğini belirtiyor. Terör örgütünün en çok istediği şeyin Mehmetçiğin o bölgelerden çekilmesi olduğunun altı çiziliyor. 'Türk askeri o bölgelerden çekilir ise terör örgütü oralara yerleşir, bu kez terör saldırısını sınırlarımızın içinde göğüslemek zorunda kalırız' deniliyor.

NEDEN MİLLÎ YAS İLAN EDİLMEDİ

- 12 şehit verdikten sonra CHP ve İYİ Parti'den milli yas ilan edilmesi teklifi geldi.

Peki neden milli yas ilan edilmedi? Terör örgütü ilk saldırısını 15 Ağustos 1984 yılında Şemdinli ve Eruh'a yapmıştı. O tarihten bu yana şehitler verdik. Ama PKK saldırıları nedeniyle milli yas ilan edilmedi. PKK terör örgütüne, Türkiye'ye milli yas ilan ettirdik duygusu tattırılmadı. Terör örgütünün moral üstünlük sağlamasının önüne geçildi.

ÖZGÜR ÖZEL DOST ATEŞİNDEN KİMİ KASTETTİ?

Özgür Özel, CHP Genel Başkanı olduktan sonra ilk düğmeyi yanlış ilikledi. Hem de tek düğmeyi değil, iki düğmeyi birden.

1-İlk günden emanetçi damgasını yedi. Özgür Özel'i herkes Ekrem İmamoğlu'nun emanetçisi olarak görüyor.

2-Türkiye'ye işgalci diyen opera sanatçısı Pervin Çarkar'ın elini öptü.

3- PKK'nın siyasi kolu olan DEM Parti'yi genel merkezinde ziyaret ederek seçimlerde işbirliği teklif etti.

4-DEM Parti Eş Genel Başkanı Tülay Hatimoğulları'nın, "Size CHP'nin eşbaşkanı diyesim geldi" sözlerine yanıt vermedi.

5- Erdal İnönü'den, Deniz Baykal'dan, Kemal Kılıçdaroğlu'ndan bu yana SHP ve CHP, Meclis'te PKK'yı kınayan ortak bildirilere imza atmasına rağmen Özgür Özel, 12 şehit verdiğimiz bir gecede Meclis tarafından yayınlanan ortak bildiriye imza atmadı.

6-Bu kararıyla CHP ile PKK'nın uzantısı olan DEM Parti'yi aynı fotoğraf karesine sokan Özgür Özel, dün CHP grubunda kendini kurtarmak için adeta çırpındı ama ikna edici olmadı.

7-Özgür Özel heyecanlı ve gergindi.

8-Özgür Özel, ilk günden itibaren PKK ve onun siyasi kolu DEM Parti ile mesafe konusunda başarılı sınav veremedi. Şehitler verdiğimiz bir sırada bu durum CHP'nin aleyhine döndü.

9-CHP'nin Meclis'teki ortak bildiriye imza atmaması, CHP milletvekillerine sorulmadı. CHP milletvekilleri bu karar karşısında zor durumda kaldı.

10-Özgür Özel, CHP milletvekillerinin yanında olduğunu göstermek için grup toplantısında ayağa kalkıp kendisini alkışlamalarını sağladı. Siyasi şov yaptı.

KILIÇDAROĞLU'NU MU KASTETTİ

11-Çiçeği burnunda bir genel başkan olarak “dost ateşi”nden söz etti. Özgür Özel dost ateşi ile kimi kast etti? Bu sözlerin hedefi Kılıçdaroğlu muydu? Yoksa Meral Akşener miydi?

12-CHP tarafından yayınlanan bildiride PKK denilmemesi tepkilere neden oldu. Özgür Özel bunu savunurken, “PKK” demek durumunda kaldı. Grup Başkanvekili Ali Mahir Başarır, Meclis'te bildiriye okurken, “PKK” deme ihtiyacı hissetti. Hani terör örgütünün ismine bildiride yer vermiyordunuz, neden PKK demek zorunda kaldınız?

OKULDA İŞKENCECİ ESAT OKTAY YILDIRAN'IN İSMİ

İZMİR Buca İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün resmi web sayfasını bu haber doğru mu diye bir daha bir daha kontrol ettim.

Her defasında o haber çıktı karşıma. Daha sonra bir daha aradım. Bu kez haber yoktu. İnşallah yanlış karardan dönülmüştür diye düşündüm.

12 Eylül döneminin ünlü Diyarbakır Cezaevi'nin işkenceleriyle ünlü komutanı Esat Oktay Yıldırım'ın isminin İzmir Buca'da bir okula verilmesinden söz ediyorum.

Eğitim yuvası olan okulla bir işkencecinin ismi bir araya gelir mi?

O Esat Oktay Yıldırın ki, insanlara b.k yedirildiği Diyarbakır Cezaevi'nde işkenceleriyle ünlü bir komutandı. Öyle ki köpeği Co'ya selam durdurur; cezalandıracakları, günlerce köpek kulübesine atardı. İnsanları çırılçıplak b.k çukuruna atardı.

DİYARBAKIR CEZAEVİ'NDEN YOLU GEÇENLER

Aralarında AK Partili Orhan Miroğlu'ndan Ahmet Türk'e, Gültan Kışanak'a kadar yolu Diyarbakır Cezaevi'nden geçen herkes, Esat Oktay Yıldırın'ın işkence tezgâhından geçmişti. Kimi işkencede ölmüş, kimi sakatlanmış, kimi hayat boyunca unutamayacağı travmalarla baş başa kalmıştı.

Diyarbakır'da işkenceleriyle ünlü Esat Oktay Yıldırın, Mamak Cezaevi'nde ise Raci Tetik vardı. Öyle ki; "PKK Diyarbakır'ın Fis köyünde kuruldu ama gelişmesini Diyarbakır Cezaevi'nde yaptı" denilir. Bölgenin ileri gelenlerinden Cemil Felatoğlu, "Eğer cezaevinden çıktıktan sonra yaşım genç olsaydı dağa çıkardım" demişti.

O denli bir zindandı Diyarbakır Cezaevi. Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından hafıza müzesine dönüştürüldü.

YANLIŞTAN DÖNÜLDÜ

Türkiye, 12 Eylül dönemi işkencecilerin izlerini silmeye çalışırken Buca'da bir okula Esat Oktay Yıldırın isminin verilmesi yüreğimi sızlattı. Çocuklarımıza bir işkenceciyi mi rol model olarak göstereceğiz? Okullarımıza işkencecilerin, darbecilerin değil bilimadamlarının, şehitlerimizin ismi yakışır.

İşkenceci Esat Oktay Yıldırın'ın isminin okuldan kaldırılması çağrısı yapmaya hazırlanırken, Milli Eğitim Bakanlığı'nın yüreğimize yanlıştan dönüldüğünü gösteren açıklaması geldi. Yerinde bir karar oldu.

Duyarlılığı için Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'i tebrik ediyorum.